

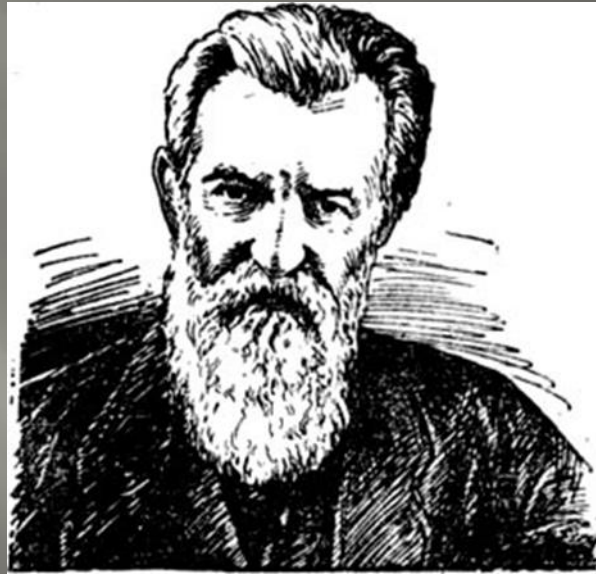
**Бібліотека
Уманського національного університету садівництва**

САДІВНИК ВИЩОГО ГАТУНКУ

До 165-річчя від дня народження В.В. Пашкевича

**Підготувала:
Наталія Михайлова, провідний
бібліотекар**

м. Умань, 2022

Василь Васильович Пашкевич – визначний вчений, один із засновників вітчизняної помології, доктор біологічних наук (1934), академік ВАСГНІЛ (1935). Основні дослідження присвячені вивченню сортоведення плодових культур. Наукова спадщина – понад 300 наукових робіт із різних питань садівництва.

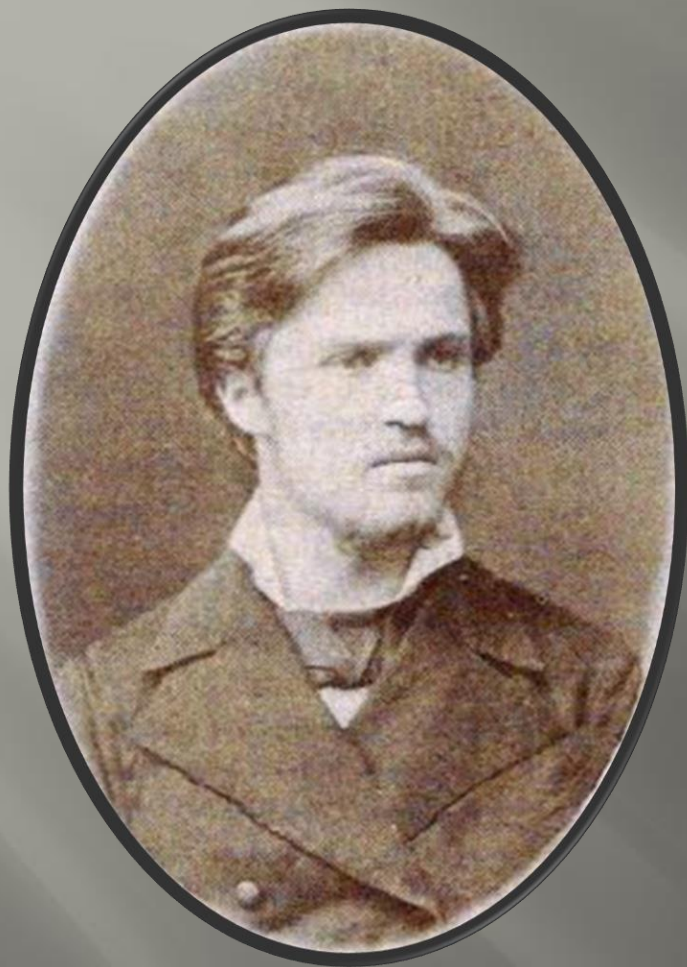
В.В. Пашкевич народився 10 січня 1857 р. в селі Семеновичі Ігуменського повіту (нині Червенський район) Мінської губернії у родині псаломщика.

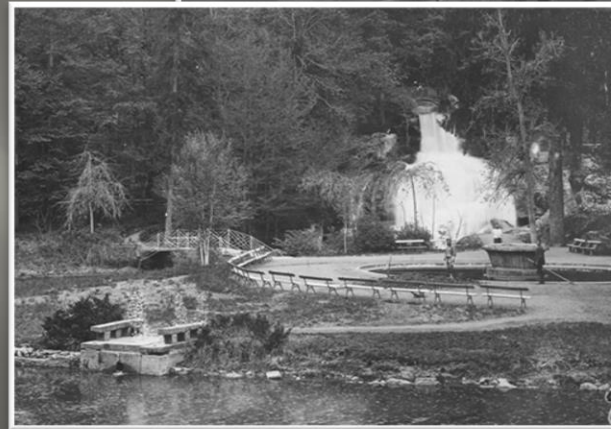
Василь Пашкевич початкову освіту отримав у Мінській духовній семінарії.

1882 року Пашкевич закінчив фізико-математичний факультет Імператорського Петербурзького університету з присудженням наукового ступеня магістра природничих наук за дисертацію «Флора квіткових рослин Мінської губернії».

У 1883 році Пашкевич був відряджений за кордон на два роки для вивчення плідівництва, виноградарства, а також інших галузей садівництва, до Німеччини в Гейзенгеймське училище садівництва і виноградарства на Рейні.

Після повернення на батьківщину Василя Пашкевича призначають завідуючим Уманським Царициним садом. Крім того він стає викладачем Уманського училища землеробства і садівництва, де викладає ботаніку та садівництво.

Уманський період в житті В.В. Пашкевича триває з 21 квітня 1885 року до 31 січня 1892 року. За визнанням самого Василя Васильовича тут він отримав можливість ознайомитися з численними колекціями саду, що дало значний матеріал для подальшої діяльності.

ВѢСТНИКЪ
ИМПЕРАТОРСКАГО
РОССІЙСКАГО ОБЩЕСТВА
САДОВОДСТВА

1894.

Годъ XXXV.

Редакторъ И. И. Мещерскій.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Типо-литографія и фотолія П. И. Бибикова (близъ Шувалова), М. Морская. 30.
1894

Уманскій Царицынъ садъ *).

В. В. Пашкевича.

Самый южный уголокъ Киевской губ. занимаетъ Уманскій уѣздъ. Умань лежитъ подъ 48° 45' сѣв. широты и почти подъ 48 меридіаномъ, т. е. почти подъ меридіаномъ Пулкова, на довольно возвышенномъ плато, образуемомъ Уралокарпатской холмистой полосой. Это плато прорѣзано довольно глубокими, но узкими долинами небольшихъ рѣченокъ Ятрани и Уманки и нѣсколькими балками. По откосамъ долинъ и балокъ и по берегамъ рѣченокъ очень часто выступаютъ громадныя валуны и даже цѣлыя гранитныя пласты, что придаетъ такимъ откосамъ и берегамъ особенно живописный видъ. Городъ раскинутъ широко со своими слободами, какъ въ долинѣ названныхъ рѣчекъ, такъ и по склонамъ, и на самомъ плато, и съ нѣкоторыхъ пунктовъ представляетъ очень живописную картину. Но красу города и его достопримѣчательность составляетъ Царицынъ садъ, съ Училищемъ земледѣлія и садоводства, примыкающій къ городу съ сѣверовосточной стороны.

Въ прежнее время Царицынъ садъ назывался Софійевскимъ садомъ или Софійекой; среди польскаго населенія онъ и понынѣ извѣстенъ подъ этимъ названіемъ. Преданіе о происхожденіи сада, довольно распространенное на мѣстѣ, гласитъ слѣдующее. Въ началѣ 90-хъ годовъ прошлаго столѣтія, графъ Станиславъ Феликсъ Потоцкій, вдовій постѣ 2-й жены, гулялъ однажды съ новой своей невѣстой, знаменитой красавицей своего времени Софіей де-Виттъ, въ окрестностяхъ Умани. Мѣсто для отдыха было избрано въ живописной «балкѣ», въ рощѣ, у берега небольшого ручейка, гдѣ билъ ключемъ свѣжей чистой воды родникъ. Мѣстность очень понравилась красавицѣ-невѣстѣ и она высказала мысль о томъ, какъ чу-

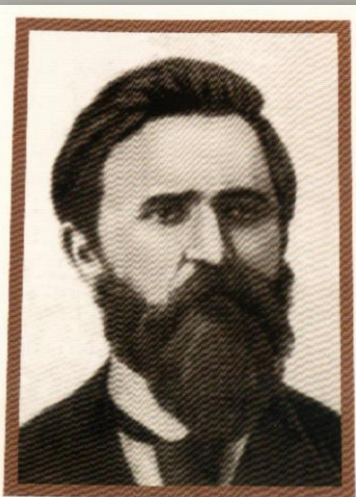
*) Доложено въ Общезем. Собраніи П. Р. О. С. 18 декабря 1893 г.

В.В. Пашкевич зробив помітний вклад у підтримку та розвиток Царициного саду. Особливу цінність для сьогодношньої «Софіївки» становить «Англійський парк», або Арборетум, який у 1890-1891 рр. був висаджений екзотичними породами дерев і кущів. Сьогодні він носить ім'я видатного вченого-садівника.

З 01 січня 1892 року Василь Васильович Пашкевич працює головним садівником Нікітського ботанічного саду.

Главный садовник
Василий Васильевич
ПАШКЕВИЧ.
1893 г.

У 1918–1922 роках Пашкевич В.В. працює на Салгирській науково-дослідній станції.

З 1920 р. – професор кафедри помології та городництва Таврійського університету.

З 1922 р. – у відділі прикладної ботаніки і селекції Сільськогосподарського комітету, реорганізованому, в 1924 р. – у Всесоюзному інституті прикладної ботаніки і нових культур, а в 1930 р. – у Всесоюзному інституті рослинництва.

З 1922 р. – професор Ленінградського сільськогосподарського інституту.

Васи́лій Васи́льевичъ
Пашкевичъ.

У музейній кімнаті бібліотеки зберігаються праці В.В. Пашкевича, якими користувалось багато поколінь науковців та студентів. Вони приваблюють доступним викладанням матеріалу і не втратили своєї актуальності сьогодні.

КУЛЬТУРА АНАНАСОВЪ.

Изложене наиболее рекомендуемыхъ въ Западной Европѣ новѣйшихъ способовъ выгонки ананасовъ, по Найту, Таттеру, Гампелю и др.

Съ 9 рисунками въ текстѣ.

В. В. Пашкевичъ

Составилъ

В. В. Пашкевичъ.

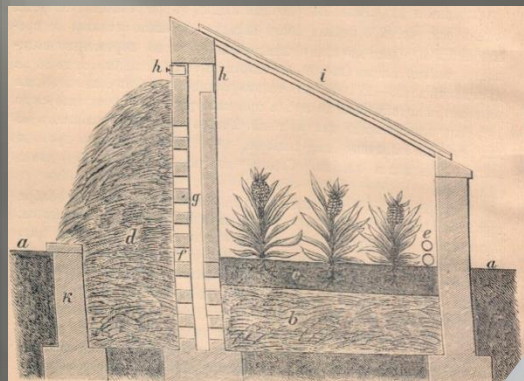

С.-Петербургъ.

Типографія В. Киршбаума, въ д. М-на Финакс, за Дворц. площ.

1889.

Пашкевич В. В.
Культура ананасов: Изложение наиболее рекомендуемых в Западной Европе новейших способов выгонки ананасов, по Найту, Таттеру, Гампелю и др. / В. В. Пашкевич. – СПб. : Типография В. Киршбаума, 1889. – 46 с.

а—почва, б—конскій навозъ, в—стекляная грядка, д—навозная обкладка, служащая нагревателемъ, е—трубы съ нагрѣтою водою, ф—подмравленная стѣнка, г—пустое пространство въ стѣнкѣ, и—ветилаторы, к—окошная рама, л—окошная стѣна. Масштабъ 1:100.

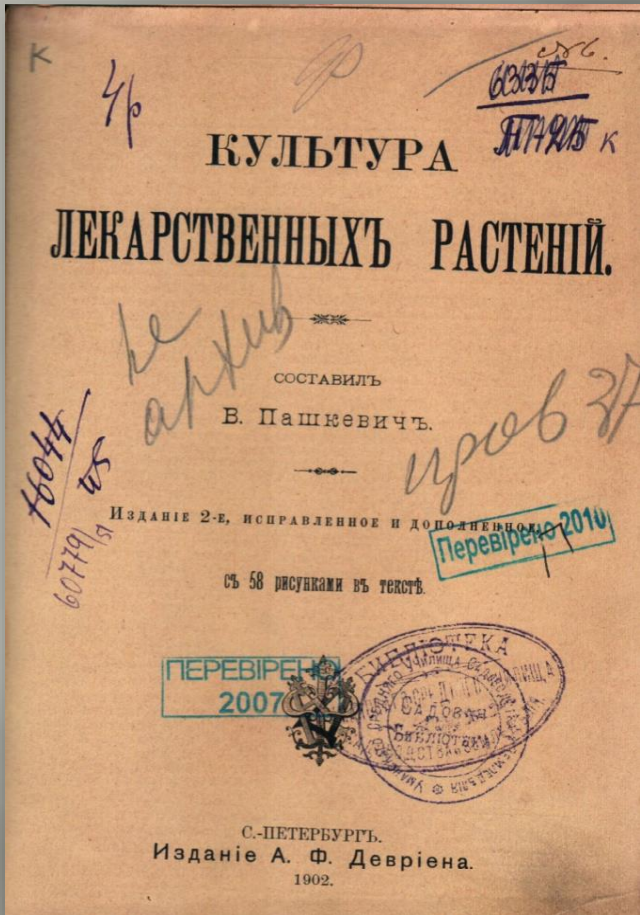
Наконецъ, полагая, что нашлись бы нѣкоторые изъ любителей, которые пожелали бы изучить возможно болѣе литературу предмета, я привожу списокъ статей, замѣтокъ и книгъ на русскомъ и иностранныхъ языкахъ, касательно культуры ананаса, какія оказались мнѣ знакомыми.

Буду считать себя вполне счастливымъ, если настоящей статьей окажу хоть малѣйшую услугу интересующимся культурою ананасовъ или же хоть сколько нибудь подниму интересъ къ ней.

Василій Пашкевичъ.

г. Умань, Кіевской губ., Царицынъ садъ.
1-го сентября 1889 года.

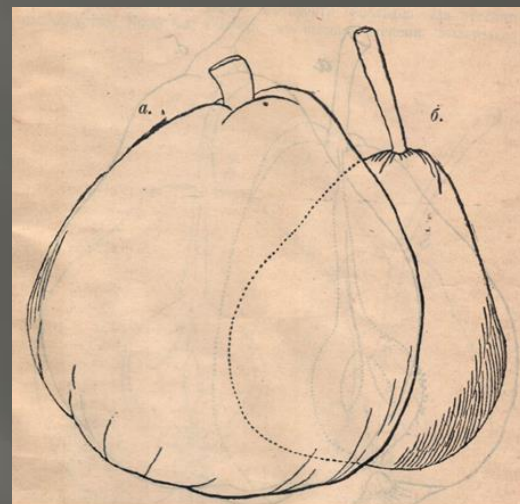
Пашкевич В. В. Культура лекарственных растений / В. В. Пашкевич. – 2-е изд., испр. и доп. с 58 рисунками в тексте. – СПб. : Издание А. Ф. Девриена, 1902. – 131 с.

У книзі зібрані короткі відомості про лікарські рослини та їх властивості.

Пашкевич В. В. Обзор плодов на IV-й очередной выставки-ярмарки плододства в С.-Петербурге, в 1908 году. / В. В. Пашкевич. — СПб. : Изд. Императорского Российского Общества Плододства, 1909. — 89 с.

Весьма хорошую группу представлялъ промышленный сортиментъ яблокъ, экспонированный Уманскимъ Царицынымъ Садамъ. Онъ состоялъ изъ сортовъ: Рен. Егера (крупное, отличнаго вкуса; урожайный сортъ, но сравнительно легко опадающій). Рам-

и другихъ сортовъ яблокъ изъ предѣловъ Киевской губерніи явились—Л. П. Самиренко, Я. Т. Павленко, Е. А. Балашева—изъ Городища, Черкаскаго уѣзда, Уманскій Царицынъ садъ (г. Умань) и К. Е. Сувчинскій изъ м. Дашева—Липовецкаго уѣзда. Огромная помологическая коллекція Л. П. Самиренко, равно какъ и его прекрасныя формовыя плодovyя деревья, составляли «гвоздь»

Рис. 14. Мышкованіе плодовъ въ саду Г-жи Бальшицкой-Бируля.

Изъ района Киевской губерніи было еще два экспонента — К. Е. Сувчинскій (им. Билка, Липовецкаго уѣзда) и Уманскій Царицынъ Садъ.

Пашкевич В. Плодоводство среднего и нижнего Поволжья : материалы и исследования / В. Пашкевич. — СПб. : Типография В. Киршбаума, 1910. — 27 с.

Книгу сопровождают особисті малюнки і фотографії автора.

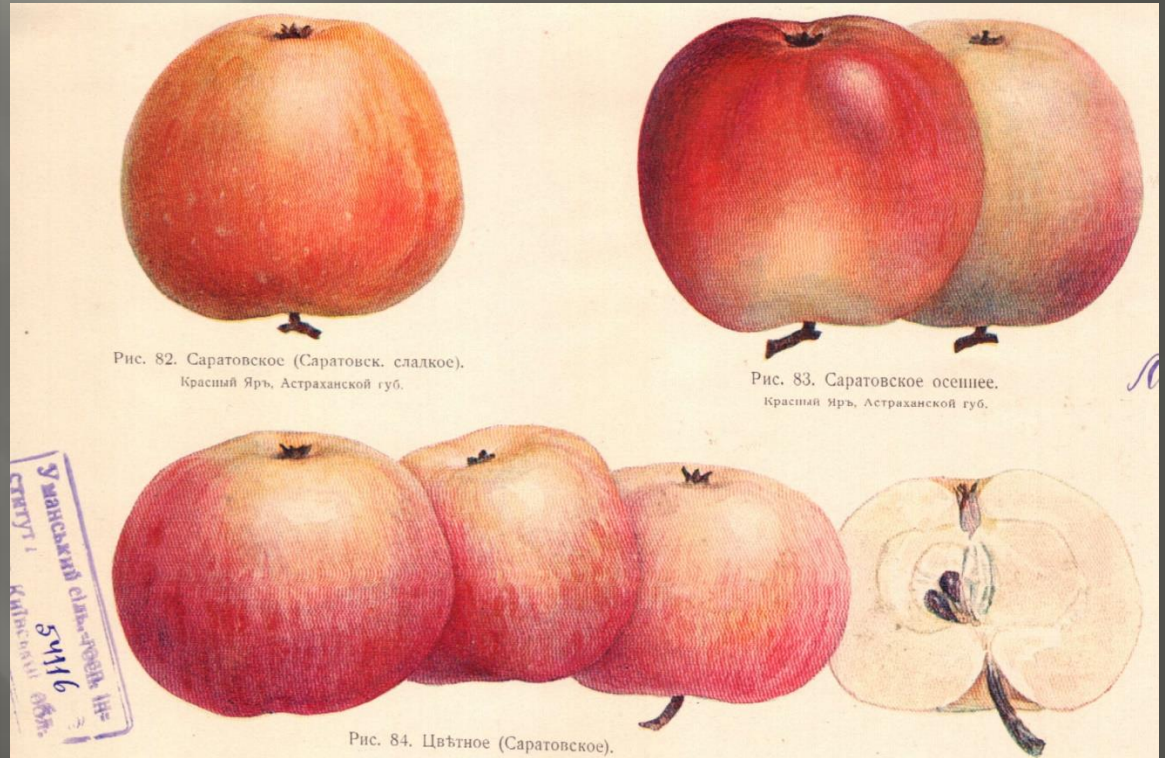
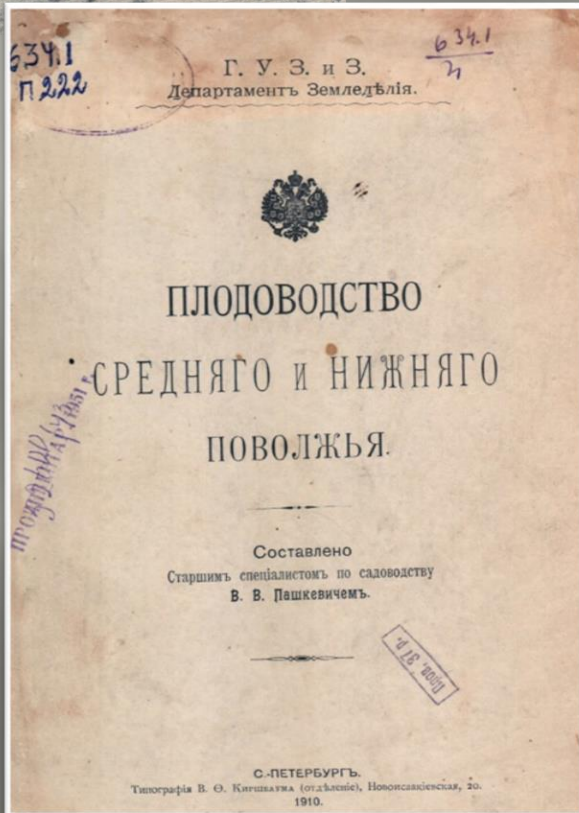

Рис. 82. Саратовское (Саратовск. сладкое). Красный Яр, Астраханской губ.

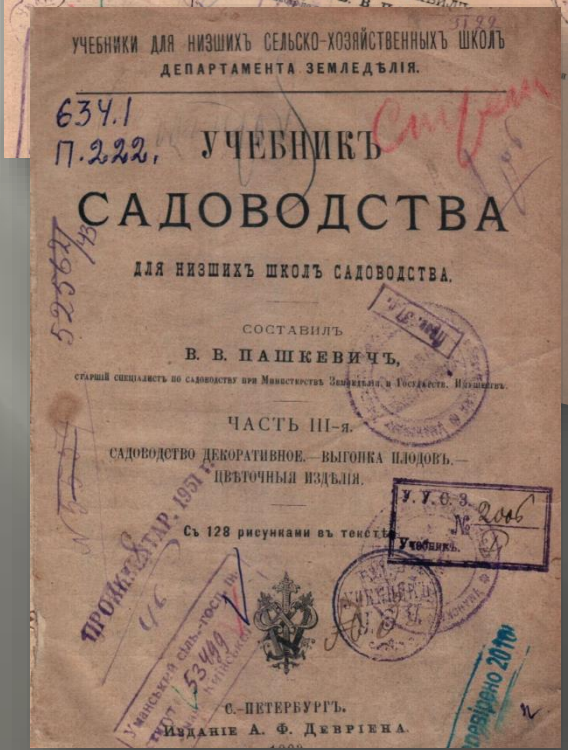
Рис. 83. Саратовское осеннее. Красный Яр, Астраханской губ.

Рис. 84. Цветное (Саратовское).

Пашкевич В. В. Учебник садоводства для низших школ садоводства. Ч. I. : Основные ботанические сведения. Почва и удобрение. Размножение растений. Огородничество. – 2-е изд., пересмотр. и испр. с 207 рисунками в тексте. – СПб. : Издание А. Ф. Девриена, 1910. – 288 с.

Пашкевич В. В. Учебник садоводства для низших школ садоводства. Ч. II. : Плодоводство. – 2-е изд., испр. и доп. с 200 рисунками в тексте и 2-мя табл. – СПб. : Издание А. Ф. Девриена, 1911. – 350 с.

Пашкевич В. В. Учебник садоводства для низших школ садоводства. Ч. III. : Садоводство декоративное. Выгонка плодов. Цветочные изделия. С. 128 рисунками в тексте. – СПб. : Издание А. Ф. Девриена, 1903. – 267 с.

634.1
П 222

ПЛОДОВОЕ СОРТОВѢДѢНІЕ

или

ПОМОЛОГІЯ НА НОВЫХЪ НАЧАЛАХЪ.

Сост. *В. В. Пашкевичъ,*

старшій спеціалістъ по садоводству при Главномъ Управленіи Землеустройства и Земледѣлія.

Съ 13 рисунками въ текстѣ и 2-мя таблицами.

(Перепечатано, съ дополненіями, со 2-го изданія части II-й Учебника садоводства* того-же автора).

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
ИЗДАНІЕ А. Ф. ДЕВРИЕНА.
1911.

Пашкевич В. В. Плодовое сортоведение или помология на новых началах / В. В. Пашкевич. – СПб. : Издание А. Ф. Девриена, 1911. – 100 с. : 13 рис. + 2 табл.

ВМѢСТО ПРЕДИСЛОВІЯ.

По указаніямъ палеонтологіи, въ періодъ свайныхъ построекъ въ Европѣ существовало два видоизмѣненія яблокъ: однако, это не даетъ намъ никакихъ основаній говорить о культурѣ ихъ въ тѣ времена и тѣмъ болѣе о культурныхъ видоизмѣненіяхъ или сортахъ. Но уже у древнихъ грековъ несомнѣнно выдѣлились въ культурѣ разные сорта плодовыхъ деревьевъ и Теофрастъ въ 4 вѣкѣ до Р. Х. различаетъ, напр., два сорта яблокъ— „раннія“ и „позднія“, три сорта грушъ („achras“, „aria“ и „amamelis“), три сорта сливъ (высокую, низкую и благородную изъ Египта), три сорта мушмулы („anthon“, „sataneia“ и „anthonoides“), 6 сортовъ винограда, 3 сорта грецкаго орѣха, 2 сорта инжира (кипрскій и египетскій), рябины—сладкую круглую и терпкую продолговатую и упоминаетъ также о черешнѣ (kerasos), кизилѣ въ 2-хъ сортахъ, персикѣ, лимонѣ, пуническомъ яблокѣ (гранатѣ), лещинномъ орѣхѣ, каштанѣ, хурмѣ (Diospyros), ежевикѣ, малинѣ. Теофрастъ, такимъ образомъ, можно сказать положилъ начало „помологіи“, т. е. изученію сортовъ плодовыхъ деревьевъ, и считается отцомъ помологіи.

т. д. Иногда кроны бываютъ довольно неправильно построены и такая неправильность свойственна отдѣльнымъ сортамъ (напр., у пенички литовской). Соответственно различному габитусу кроны, сучья ея бываютъ или распростерты почти горизонтально или сильно отстоятъ (болѣе чѣмъ на 45° отъ ствола) или умѣренно отстоятъ (на 45° приблизительно) или слабо отстоятъ (менѣе

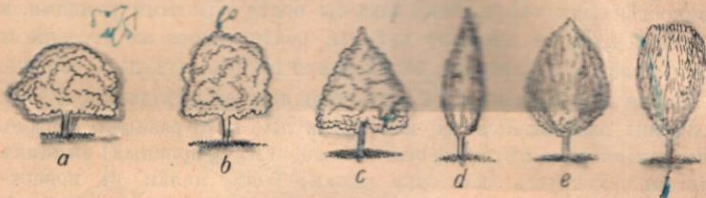
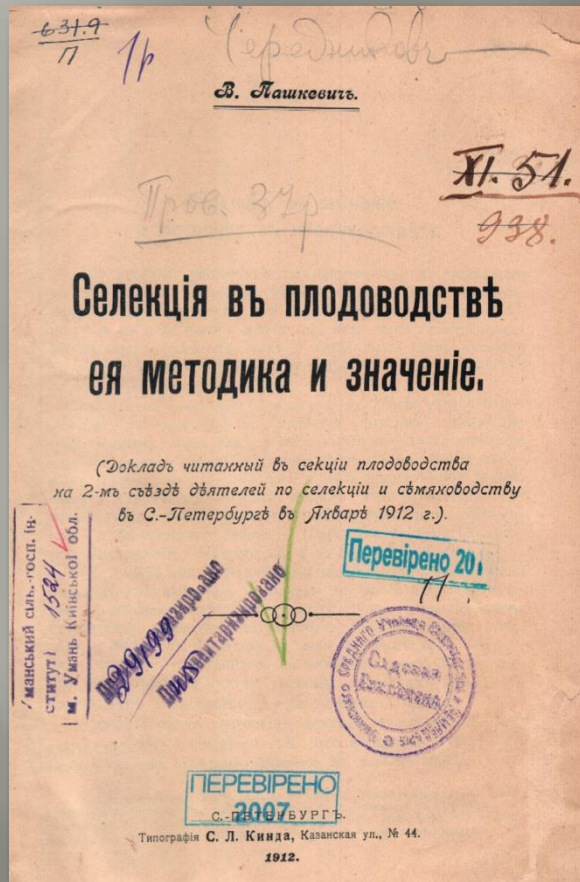

Рис. 7. Формы кроны, а — плоская, б — округлая, в — широкопирамидальная, д — узкопирамидальная, е — овальная, ф — обратноовальная (метлообразная) ³⁾.

Пашкевич В. В. Селекция в плододстве её методика и значение : доклад читанный в секции плододства на 2-м съезде деятелей по селекции и семеноводству в С.-Петербурге в январе 1912 г. / В. В. Пашкевич. – СПб. : Тип. С. Л. Кинда, 1912. – 29 с.

Автор висловлює подяку колишньому викладачу садівництва і за сумісництвом бібліотекарю (1906–1908) Уманського училища садівництва і землеробства О.М. Челінцеву.

Итакъ, гг. плододцы, мы не можемъ почитать на лаврахъ! Приходится удваивать, утраивать и вообще умножать наши силы для работы въ новыхъ раскрываемыхъ намъ направлєніяхъ, дабы не отстать отъ общаго теченія и не остаться далеко опереженными другими націями къ нашей матеріальной и нравственной невыгодѣ!

В. Пашкевичъ.

Самый терминъ «селекція», довольно чуждъ ушамъ русскаго плододца и является для него нѣсколько страннымъ. Однако, рядомъ съ этимъ, интересъ къ новымъ сортамъ плод.

*) Составленіе настоящаго доклада въ сильной степени облегчено было представленной въ распоряженіе автора рукописью А. Н. Челинцева въ приложеніи къ печатаемому его переводу книги Löbner'a „Leitfaden für gärtnerische Pflanzenzüchtung“, за что считаю долгомъ выразить г. Челинцеву глубокую благодарность.

В. П.

В.В. Пашкевич пішов з життя 14 липня 1939 року, залишивши по собі добру пам'ять, багато учнів та послідовників. Сучасники згадували його, як людину надзвичайно добру, широко освічену особистість, тонкого знавця і цінителя мистецтва, любителя музики та літератури.